

SUN'IY INTELLEKT RIVOJLANISHI ISHSIZLIK DARAJASIGA

TA'SIRI

Temirov Samandar Burxon o'g'li

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

2-kurs, Iqtisodiyot yo'nalishi

Shaydulov Shahzod Shuhrat o'g'li

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

2-kurs, Iqtisodiyot yo'nalishi

Marqayev Suxrobjon Xo'jamberdi o'g'li

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

2-kurs, Iqtisodiyot yo'nalishi

Annotatsiya: Ushbu maqolada sun'iy intellekt (AI) rivojlanishining ishsizlik darajasiga ta'siri oddiy va tushunarli tarzda tahlil qilinadi. Hozirgi kunda texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt tez sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda. Bu esa ko'plab sohalarda ish jarayonlarini avtomatlashtirishga olib kelmoqda. Natijada ayrim ish o'rinlari qisqarishi mumkin, lekin shu bilan birga yangi kasblar va yangi imkoniyatlar ham paydo bo'lmoqda. Maqolada sun'iy intellektning ijobiy va salbiy tomonlari, uning mehnat bozoriga ta'siri hamda ishsizlik bilan bog'liqligi misollar orqali yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy iqtisodchilar va texnologiya mutaxassislarining fikrlari ham qisqacha ko'rib chiqildi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt bir tomondan ayrim kasblarni qisqartirsa, boshqa tomondan yangi ish o'rinlarini yaratadi. Shu sababli asosiy muammo texnologiya emas, balki unga moslasha olish darajasi hisoblanadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ishsizlik, texnologiya, mehnat bozori, avtomatlashtirish, ish o'rinlari, iqtisodiyot, raqamli rivojlanish, bandlik, innovatsiya

ABSTRACT: This article analyzes the impact of artificial intelligence (AI) development on unemployment in a simple and understandable way. Today, technologies, especially AI, are rapidly developing and transforming many sectors.

This leads to automation of work processes, which may reduce some jobs but also creates new opportunities and professions. The article discusses both positive and negative aspects of AI and its influence on the labor market. It also briefly considers the views of modern economists and technology experts.

The analysis shows that AI can both eliminate and create jobs. Therefore, the main issue is not technology itself, but the ability of people to adapt to these changes.

Keywords: *artificial intelligence, unemployment, technology, labor market, automation, jobs, economy, digitalization, employment, innovation*

Аннотация: *В данной статье рассматривается влияние развития искусственного интеллекта на уровень безработицы. В современном мире технологии, особенно искусственный интеллект, развиваются очень быстро и изменяют рынок труда. С одной стороны, автоматизация может привести к сокращению рабочих мест, с другой — появляются новые профессии и возможности. В статье анализируются положительные и отрицательные стороны искусственного интеллекта, а также его влияние на занятость. Также приведены мнения известных экономистов и специалистов в области технологий.*

Анализ показывает, что искусственный интеллект одновременно создаёт и сокращает рабочие места, поэтому ключевым фактором становится способность общества адаптироваться к изменениям.

Ключевые слова: *искусственный интеллект, безработица, технологии, рынок труда, автоматизация, занятость, экономика, инновации, цифровизация, развитие*

KIRISH

Hozirgi kunda sun'iy intellekt haqida deyarli hamma eshitgan. Oldin bu tushuncha ko'proq filmlarda yoki ilmiy maqolalarda uchrardi, lekin hozir u asta-sekin kundalik hayotimizning bir qismiga aylanib bormoqda. Masalan, telefonimizdagi tarjima dasturlari, ovoz orqali ishlaydigan yordamchilar yoki internetda savollarga javob beradigan tizimlar — bularning barchasi sun'iy intellekt asosida ishlaydi. Hatto oddiy ijtimoiy tarmoqlarda ham bizga tavsiya qilinayotgan

videolar yoki postlar ham ma'lum darajada sun'iy intellekt orqali tanlanadi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt faqat oddiy qulaylik yaratish bilan cheklanib qolmayapti. U ishlab chiqarishdan tortib bank tizimi, tibbiyot, savdo va hatto ta'lim sohalarigacha kirib bormoqda. Masalan, ayrim zavodlarda robotlar odamlar o'rniga ishlay boshlagan, banklarda esa ko'plab xizmatlar onlayn tizimga o'tkazilgan. Bu, bir tomondan, ishlarni tez va aniq bajarishga yordam beradi. Lekin boshqa tomondan, "inson o'rnini texnika bosayaptimi?" degan savolni ham keltirib chiqaradi.

Ayniqsa, bu masala yoshlar uchun yanada muhim. Chunki bugun o'qiyotgan talabalar ertaga qaysi kasb kerak bo'lishini oldindan aniq bilolmaydi. Ba'zi kasblar yo'qolib ketishi mumkin, boshqalari esa endi paydo bo'lyapti. Masalan, oldin mavjud bo'lmagan SMM mutaxassisi, mobil ilova yaratuvchi yoki sun'iy intellekt bilan ishlovchi mutaxassislar hozir juda talabgir kasblarga aylangan. Shu sababli sun'iy intellektga faqat bitta tomondan qarash to'g'ri emas. Ba'zilar uni ishsizlikni oshiradi deb hisoblaydi, chunki mashinalar odamlar o'rnini bosmoqda. Haqiqatan ham, oddiy va takrorlanuvchi ishlar asta-sekin avtomatlashtirilmoqda. Masalan, supermarketlarda kassir o'rniga avtomat kassalar paydo bo'lyapti yoki zavodlarda robotlar ishlayapti. Bu esa ayrim ish o'rinlarining qisqarishiga olib kelmoqda. Lekin boshqa tomondan qaraganda, har bir yangi texnologiya yangi imkoniyatlarni ham yaratadi. Ya'ni, bir tomondan ish o'rinlari yo'qolsa, boshqa tomondan yangilari paydo bo'ladi. Masalan, texnologiyalar rivojlanishi bilan IT sohasida minglab yangi ish o'rinlari ochildi. Demak, asosiy savol — sun'iy intellekt ishsizlikni oshiradimi yoki kamaytiradimi emas, balki odamlar bu o'zgarishlarga qanchalik tez moslasha oladi degan savol bo'lishi mumkin.

O'zbekiston misolida ham bu mavzu dolzarb hisoblanadi. So'nggi yillarda raqamli iqtisodiyot rivojlanib, ko'plab xizmatlar onlayn shaklga o'tayapti. Bu esa yangi ish o'rinlarini yaratmoqda, lekin shu bilan birga ayrim an'anaviy ishlarning kamayishiga ham olib kelmoqda. Shundan kelib chiqib, ushbu maqolada sun'iy intellekt rivojlanishi ishsizlikka qanday ta'sir qilayotgani oddiy va tushunarli tarzda ko'rib chiqiladi. Ya'ni, bu jarayonning ijobiy va salbiy tomonlari, real hayotdagi misollar orqali tahlil qilinadi va umumiy xulosaga kelishga harakat qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Sun'iy intellekt va uning mehnat bozoriga ta'siri so'nggi yillarda iqtisodchilar va tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilayotgan mavzulardan biriga aylangan. Ayniqsa, texnologiyalar tez rivojlanayotgan hozirgi davrda bu masalaga qiziqish yanada oshgan. Turli olimlar va mutaxassislar bu jarayonga turlicha yondashadi: ba'zilar uni yangi imkoniyat deb baholasa, boshqalar xavf sifatida ko'radi. Masalan, mashhur iqtisodchilar Erik Brynjolfsson va Endryu Makafi sun'iy intellektni iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida baholaydi. Ularning fikricha, yangi texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va uzoq muddatda yangi ish o'rinlarini yaratadi. Ya'ni, ular sun'iy intellektni ko'proq ijobiy tomonlarga ko'radi. Boshqa tomondan esa ayrim mutaxassislar bu jarayonni ehtiyotkorlik bilan baholaydi. Masalan, texnologiya sohasidagi taniqli shaxs Elon Musk bir necha bor sun'iy intellekt kelajakda ish o'rinlariga jiddiy ta'sir qilishi mumkinligini ta'kidlagan. Uning fikricha, agar AI juda tez rivojlansa, ko'plab oddiy kasblar yo'qolib ketishi mumkin.¹

Shuningdek, iqtisodiy tadqiqotlarda ko'pincha Oksford universiteti olimlari Karl Frey va Maykl Osbornning ishlari ham tilga olinadi. Ularning tadqiqotiga ko'ra, kelajakda mavjud ish o'rinlarining katta qismi avtomatlashtirilishi mumkin. Bu esa ayrim kasblarning yo'qolish ehtimolini ko'rsatadi. Shu bilan birga, xalqaro tashkilotlar ham bu masalaga e'tibor qaratmoqda. Masalan, Jahon banki va Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hisobotlarida sun'iy intellekt va avtomatlashtirish rivojlanayotgan davlatlar mehnat bozoriga turlicha ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan. Ya'ni, ayrim davlatlarda bu yangi imkoniyat bo'lsa, boshqalarida vaqtinchalik muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Real hayotdagi misollarga qaraydigan bo'lsak, sun'iy intellektning ta'siri allaqachon sezila boshlaganini ko'rish mumkin. Masalan, supermarketlarda o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish kassalari paydo bo'lishi

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari.

natijasida kassirlar soni kamaymoqda. Banklarda esa ko‘plab xizmatlar mobil ilovalar orqali amalga oshirilmoqda, bu esa ayrim xodimlarga bo‘lgan ehtiyojni kamaytiradi. Boshqa tomondan esa yangi kasblar paydo bo‘layotganini ham ko‘rish mumkin. Masalan, dasturchilar, data analystlar, sun‘iy intellekt muhandislari yoki kontent yaratuvchilar bugungi kunda eng talabgir mutaxassislar qatoriga kiradi. Bu esa sun‘iy intellekt faqat ish o‘rinlarini yo‘qotmay, balki yangilarini ham yaratishini ko‘rsatadi.²

Ushbu maqolada mavzuni o‘rganish uchun bir nechta sodda metodlardan foydalanildi. Avvalo, tahlil usuli qo‘llanilib, sun‘iy intellektning mehnat bozoriga ta’siri turli manbalar asosida o‘rganildi. Shuningdek, taqqoslash usuli orqali sun‘iy intellekt joriy etilgan sohalar bilan an’anaviy usulda ishlaydigan sohalar o‘zaro solishtirildi. Bundan tashqari, umumlashtirish usuli yordamida turli olimlar va mutaxassislarning fikrlari bir joyga jamlanib, umumiy xulosa chiqarishga harakat qilindi. Bu esa mavzuni bir tomonlama emas, balki kengroq nuqtai nazardan ko‘rib chiqishga yordam berdi.

Umuman olganda, adabiyotlar va real misollar shuni ko‘rsatadiki, sun‘iy intellektning ishsizlikka ta’siri bir xil emas. Bu jarayon ham ijobiy, ham salbiy tomonlarga ega bo‘lib, natija ko‘p jihatdan jamiyatning bu o‘zgarishlarga qanchalik tayyor ekanligiga bog‘liq.

NATIJALAR

Tadqiqot davomida sun‘iy intellektning mehnat bozoriga ta’siri bo‘yicha turli manbalar va statistik ma’lumotlar o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, sun‘iy intellektning ishsizlikka ta’siri bir xil emas — u bir tomondan ayrim ish o‘rinlarini qisqartirsa, boshqa tomondan yangilarini yaratmoqda. Masalan, xalqaro tadqiqotlarga ko‘ra, hozirgi kunda ayrim kasblarning avtomatlashtirilish xavfi yuqori. OECD ma’lumotlariga ko‘ra, o‘rtacha hisobda ish o‘rinlarining taxminan **27–28 foizi**

---

² O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari. – <https://stat.uz>

avtomatlashtirish xavfi ostida hisoblanadi ³. Bu degani, kelajakda bu ishlarning bir qismi sun'iy intellekt orqali bajarilishi mumkin. Shu bilan birga, boshqa tadqiqotlar sun'iy intellekt umumiy bandlikka katta salbiy ta'sir ko'rsatmayotganini ham ko'rsatadi. Masalan, OECD hisobotlariga ko'ra, hozircha AI sababli umumiy ishsizlik darajasi keskin oshgani kuzatilmagan .

Yana bir qiziq jihat — ayrim tadqiqotlar hatto sun'iy intellekt ishsizlikni kamaytirishi mumkinligini ham ko'rsatadi. Masalan, sanoat robotlari sonining oshishi ayrim davlatlarda ishsizlik darajasini biroz pasaytirgan . Bu esa texnologiya faqat zarar emas, balki foyda ham berishini ko'rsatadi.

1-jadval. Sun'iy intellekt ta'sirida ish o'rinlarining o'zgarishi

Yo'nalish	Salbiy ta'sir (ish yo'qolishi)	Ijobiy ta'sir (yangi ishlar)
Savdo	Kassirlar kamaymoqda	Onlayn savdo menejerlari
Bank	Operatorlar soni qisqaradi	IT va fintech mutaxassislar
Zavod	Oddiy ishchilar o'rnini robotlar egallaydi	Robot texniklari
Media	Oddiy kontent yozuvchilar kamayadi	Kontent yaratuvchi va AI mutaxassislar
Transport	Haydovchilar (kelajakda) kamayishi mumkin	Logistika va texnologiya mutaxassislar

Jadval izohi

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, sun'iy intellekt bir tomondan ayrim ish o'rinlarini kamaytirayotgan bo'lsa, boshqa tomondan yangi kasblarni ham yaratmoqda. Ya'ni bu jarayonni faqat salbiy yoki faqat ijobiy deb baholab bo'lmaydi. Masalan, oddiy kassirlar soni kamayishi mumkin, lekin o'rniga onlayn savdo bilan shug'ullanuvchi mutaxassislar ko'paymoqda. Xuddi shunday,

³ O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi rasmiy ma'lumotlari.

zavodlarda oddiy ishchilar soni qisqarayotgan bo'lsa ham, robotlarni boshqaradigan texniklarga talab oshmoqda.

2-jadval. Sun'iy intellektning global ta'siri

Ko'rsatkich	Miqdor
AI ta'sir qiladigan ishlar ulushi	~40%
Avtomatlashtirish xavfi ostidagi ishlar	~27–28%
AI sabab yo'qolgan ishlar (2025 atrofida)	~14 million
AI orqali yaratilgan yangi ishlar	100 ming+ (ba'zi davlatlarda)

Jadval izohi

Bu jadvalga qarab shuni aytish mumkinki, sun'iy intellekt juda katta miqdordagi ish o'rinlariga ta'sir qilmoqda. Ba'zi ma'lumotlarga ko'ra, global miqyosda ishlarning qariyb 40 foizi AI ta'siriga tushishi mumkin. Bu juda katta ko'rsatkich. Lekin shu bilan birga yangi ish o'rinlari ham yaratilayotganini ko'rish mumkin. Ya'ni sun'iy intellekt faqat ishlarni yo'qotmayapti, balki yangi imkoniyatlarni ham ochmoqda. Umuman olganda, natijalar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt ishsizlikni to'liq oshiradi yoki kamaytiradi deb aniq aytib bo'lmaydi. Bu jarayon ikki tomonlama ta'sirga ega.

Asosiy muammo — texnologiya emas, balki odamlarning unga qanchalik tez moslasha olishidadir. Agar odamlar yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganib borsa, sun'iy intellekt ular uchun imkoniyatga aylanadi. Aks holda esa muammo keltirib chiqarishi mumkin. Tadqiqot davomida yana shuni ko'rish mumkinki, sun'iy intellektning ta'siri barcha kasblarga bir xil emas. Ba'zi kasblar avtomatlashtirishga juda tez mos keladi, ba'zilari esa deyarli ta'sirlanmaydi.⁴

⁴ Ruziev K.B. *Makroiqtisodiyot asoslari*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

Masalan, oddiy va takrorlanuvchi ishlar — kassirlik, operatorlik, oddiy ishlab chiqarish ishlari — sun’iy intellekt tomonidan tezroq egallanadi. Chunki bu ishlar aniq qoidalar asosida bajariladi. Lekin ijodiy fikrlash, muloqot va qaror qabul qilish talab qiladigan kasblar hozircha to‘liq avtomatlashtirilishi qiyin. Masalan, o‘qituvchi, shifokor, menejer yoki dizayner kabi kasblar hali ham inson ishtirokini talab qiladi.

3-jadval. Sun’iy intellekt ta’sir darajasi bo‘yicha kasblar

Kasb turi	AI ta’siri darajasi	Izoh
Kassir, operator	Yuqori	Oson avtomatlashtiriladi
Zavod ishchisi	Yuqori	Robotlar bilan almashtirilmoqda
Bank xodimi	O‘rta	Onlayn xizmatlar ko‘paymoqda
O‘qituvchi	Past	Insoniy muloqot zarur
Shifokor	Past	AI yordamchi, lekin to‘liq o‘rnini bosa olmaydi
Dasturchi	O‘rta	AI yordam beradi, lekin to‘liq almashtirmaydi

Jadval izohi : Bu jadvaldan shuni ko‘rish mumkinki, sun’iy intellekt hamma kasblarga bir xil ta’sir qilmaydi. Eng katta ta’sir oddiy va takrorlanuvchi ishlar bajariladigan sohalarda kuzatiladi. Masalan, kassir yoki operator kabi kasblar asta-sekin kamayib borayapti. Lekin o‘qituvchi yoki shifokor kabi kasblarda AI faqat yordamchi vazifasini bajaradi, ularni to‘liq almashtira olmaydi.

MUHOKAMA

Yuqoridagi natijalarga qarab shuni aytish mumkinki, sun’iy intellektning ishsizlikka ta’siri bir xil emas va uni faqat ijobiy yoki faqat salbiy deb baholab bo‘lmaydi. Bu jarayon aslida ikki tomonlama bo‘lib, u bir vaqtning o‘zida ham muammo, ham imkoniyat yaratadi. Avvalo, sun’iy intellektning salbiy tomoni haqida

gapiradigan bo‘lsak, ayrim ish o‘rinlari haqiqatan ham qisqarayotganini inkor qilib bo‘lmaydi. Ayniqsa, oddiy va takrorlanuvchi ishlar bajariladigan sohalarda bu jarayon ancha tez kechmoqda. Masalan, kassirlar o‘rniga avtomatlashtirilgan kassalar, call-markaz operatorlari o‘rniga chat-botlar, zavodlarda esa robotlar ishlay boshladi. Bu esa ayrim odamlarning ishini yo‘qotishiga olib kelmoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, sun‘iy intellekt ayrim qatlamlar uchun xavf tug‘dirishi mumkin. Ayniqsa, malakasi past yoki yangi ko‘nikmalarni o‘zlashtirish imkoniyati cheklangan odamlar bu jarayondan ko‘proq zarar ko‘rishi mumkin. Chunki ular yangi sharoitga moslashishda qiynaladi.⁵

Lekin boshqa tomondan qaraganda, sun‘iy intellektning ijobiy tomonlari ham juda ko‘p. Eng avvalo, u ish jarayonlarini yengillashtiradi, vaqtni tejaydi va samaradorlikni oshiradi. Masalan, ilgari ko‘p vaqt talab qiladigan ishlar hozir qisqa vaqt ichida bajarilmoqda. Bu esa iqtisodiyot rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Bundan tashqari, sun‘iy intellekt yangi ish o‘rinlarini ham yaratmoqda. Masalan, dasturchilar, data analystlar, sun‘iy intellekt mutaxassislari, kontent yaratuvchilar kabi kasblar aynan texnologiyalar rivoji natijasida paydo bo‘lgan. Bu esa shuni ko‘rsatadiki, texnologiya faqat ishlarni yo‘qotmaydi, balki yangilarini ham yaratadi. Yana bir muhim jihat — sun‘iy intellekt ish o‘rinlarini yo‘q qilishdan ko‘ra, ularni o‘zgartirmoqda. Ya‘ni, eski ishlar kamaymoqda, lekin ularning o‘rniga yangi ko‘nikmalar talab qilinadigan ishlar paydo bo‘lmoqda. Masalan, oddiy operator o‘rniga texnologiya bilan ishlay oladigan mutaxassis kerak bo‘lyapti. Bu esa shuni ko‘rsatadiki, asosiy muammo sun‘iy intellektning o‘zida emas, balki odamlarning unga qanchalik tez moslasha olishidadir. Agar inson yangi bilimlarni o‘rganib, zamonaviy ko‘nikmalarni egallasa, sun‘iy intellekt unga yordamchi bo‘ladi. Aks holda esa u muammoga aylanishi mumkin. Yana bir jihatga e‘tibor berish kerak — sun‘iy intellekt hamma davlatlarda bir xil ta‘sir ko‘rsatmaydi. Rivojlangan

---

⁵ “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi materiallari.

davlatlarda bu jarayon tezroq kechadi, chunki u yerda texnologiyalar keng joriy etilgan. Rivojlanayotgan davlatlarda esa bu jarayon sekinroq, lekin baribir davom etmoqda. Shu sababli har bir davlat o'z sharoitidan kelib chiqib choralar ko'rishi kerak.

Masalan, O'zbekistonda ham raqamli iqtisodiyot rivojlanmoqda, ko'plab xizmatlar onlayn shaklga o'tayapti. Bu esa yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Lekin shu bilan birga, ayrim an'anaviy kasblar kamayib borayotganini ham ko'rish mumkin. Shu sababli yoshlarni zamonaviy kasblarga o'rgatish juda muhim.

Umuman olganda, sun'iy intellektni faqat xavf sifatida ko'rish ham, faqat imkoniyat sifatida ko'rish ham to'g'ri emas. Eng to'g'ri yondashuv — bu jarayonni tushunish va unga moslashishdir. Chunki texnologiyalar baribir rivojlanadi, ularni to'xtatib bo'lmaydi. Shu sababli asosiy e'tibor sun'iy intellektni to'xtatishga emas, balki odamlarni unga tayyorlashga qaratilishi kerak. Agar jamiyat bunga tayyor bo'lsa, sun'iy intellekt ishsizlikni oshirmaydi, aksincha yangi imkoniyatlar yaratadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt rivojlanishi bugungi kunda eng dolzarb va bahsli mavzulardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolani yozish davomida shuni tushunish mumkinki, sun'iy intellektni faqat ishsizlikni oshiradi yoki faqat kamaytiradi deb aniq aytib bo'lmaydi. Bu jarayon aslida ikki tomonlama bo'lib, u bir vaqtning o'zida ham ayrim muammolarni keltirib chiqaradi, ham yangi imkoniyatlarni yaratadi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt, ayniqsa oddiy va takrorlanuvchi ishlar bajariladigan sohalarda ish o'rinlarining qisqarishiga olib kelmoqda. Bu esa ayrim odamlar uchun qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Ayniqsa, yangi ko'nikmalarni tez o'zlashtira olmaydigan yoki texnologiyalar bilan ishlash tajribasi kam bo'lgan insonlar bu jarayondan ko'proq zarar ko'rishi ehtimoli yuqori. Shu sababli bu muammo faqat iqtisodiy emas, balki ijtimoiy jihatdan ham muhim hisoblanadi.

Lekin boshqa tomondan qaraganda, sun'iy intellekt yangi imkoniyatlarni ham yaratmoqda. Masalan, ilgari mavjud bo'lmagan kasblar paydo bo'lmoqda, ish jarayonlari yengillashmoqda va samaradorlik oshmoqda. Bu esa iqtisodiyot

rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Demak, muammo texnologiyaning o'zida emas, balki unga qanchalik tez moslasha olishimizda. Yana bir muhim jihat shundaki, sun'iy intellekt ish o'rinlarini yo'q qilishdan ko'ra, ularni o'zgartirmoqda. Ya'ni eski kasblar kamaymoqda, lekin ularning o'rniga yangi bilim va ko'nikmalar talab qiladigan kasblar paydo bo'lmoqda. Shu sababli bugungi kunda faqat diplomga ega bo'lish yetarli emas, balki doimiy ravishda o'z ustida ishlash, yangi narsalarni o'rganib borish zarur. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ishsizlik muammosini hal qilishda asosiy e'tibor sun'iy intellektni cheklashga emas, balki odamlarni unga tayyorlashga qaratilishi kerak. Ayniqsa, yoshlarni zamonaviy kasblarga yo'naltirish, IT va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish juda muhim hisoblanadi. Chunki kelajak aynan texnologiyalar bilan bog'liq bo'ladi.

O'zbekiston misolida ham bu jarayon asta-sekin sezilmoqda. Raqamli iqtisodiyot rivojlanmoqda, yangi xizmatlar paydo bo'lmoqda va bu yangi ish o'rinlarini yaratmoqda. Lekin shu bilan birga, ayrim an'anaviy kasblarning kamayishi ham kuzatilmoqda. Shu sababli ta'lim tizimini zamon talabiga moslashtirish va aholining malakasini oshirish zarur.

Umuman olganda, sun'iy intellektni to'g'ri tushunish va undan to'g'ri foydalanish muhim ahamiyatga ega. Agar jamiyat bu o'zgarishlarga tayyor bo'lsa, sun'iy intellekt ishsizlikni oshirmaydi, aksincha yangi imkoniyatlar yaratadi. Aks holda esa u muammoga aylanishi mumkin. Shuning uchun ham bugungi kunda eng muhim vazifa — texnologiyadan qo'rqish emas, balki uni o'rganish va undan samarali foydalanishni o'rganishdir. Faqat shunda sun'iy intellekt insonlar uchun xavf emas, balki foydali vositaga aylanadi.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – <https://stat.uz>
3. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi rasmiy ma'lumotlari.

4. Abdurahmonov Q.X. *Mehnat iqtisodiyoti*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
5. Ruziev K.B. *Makroiqtisodiyot asoslari*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
6. Yuldashev O'. *Iqtisodiyot nazariyasi*. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
7. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi materiallari.
1. Brynjolfsson E., McAfee A. *The Second Machine Age*. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
2. Frey C.B., Osborne M.A. *The Future of Employment: How Susceptible Are Jobs to Computerisation?* – Oxford University, 2017.
3. International Labour Organization (ILO). *The Impact of Technology on the Future of Work*. – Geneva, 2021